

0396

BODA József

A magyar katonai ejtőernyőzés 75 éve

Az ejtőernyő fogalma Magyarországon már a XVII. század elején felbukkant. Az első ejtőernyőzést érintő — magyar vonatkozásúnak tekinthető — feljegyzés az 1600-as évek elejéről származik, és VERANCISIS Fausztus veszprémi várkapitány nevéhez fűződik, aki 1616-ban adta ki találmányai összegyűjtött kötetét „*Machiane Nove*” [Új gépek] címmel. A leírt találmányok között a 38. A Homo Volaus [repülő ember] című táblakép magyarázat, először határozza meg a gyakorlatban is használható ejtőernyő lényegét.¹

Az első világháború éveiben az Osztrák-Magyar Monarchia véderejének repülőcsapatainál — amelyekben magyar egységek is szolgáltak² — az ejtőernyő használata csak esetleges volt. A nagyarányú veszteségek miatt a katonai parancsnokság először a léghajós /kötött ballonos/ alakulatoknál látta szükségyszerűnek az ejtőernyő rendszeresítését. 1917-től kezdve viszont már a repülőgépek személyzeténél is sor került az ejtőernyő alkalmazására.

Mint azt POPPE Kornél léghajós százados³ későbbi feleségének az olasz frontról írt leveléből tudjuk 1917 végén a ballon alakulatok mentőernyőit modernebbre, korszerűbbre cserélték, amit ő 1918. I. 16-án ki is próbált.⁴

1918-ban a német Heinecke üzem felhívást adott ki egy új tervezésű és gyártású, úgynevezett „tubusos ejtőernyő” kipróbálására (a zsinórok a gép egyik oldalán voltak felvezetve a pilóta hevederéhez, míg az ejtőernyő kupola a menetiránynak háttal, a gép törzse alá szerelt csőbe volt bedugva). Az ugrás végrehajtására sokáig senki nem jelentkezett, míg végül vitéz BOKSAY Antal repülő megfigyelő hadnagy vállalkozott a kísérletre. A magyar tiszt 1918. III. 23-án a dél tiroli Pergine repülőterén sikeres ugrást hajtott végre, a tubusos ejtőernyővel.

Az 1918. XI. 11-én megkötött fegyverszünet az I. világháború végét jelentette az Antant hatalmak győzelmével. Az ezt követő trianoni békediktátumot 1921. VII. 26-án ratifikálták, amelynek vonatkozó kitétele értelmében hazánk területén életbe lépett a repülési, illetve repülőgép építési tilalom.⁵ Ez eredetileg hat hónapra szólt, de a felkutatási, számbavételi és megsemmisítési munkálatok igen lassan haladtak. Ezért a tilalmat 1922-ig több szakaszban is meghosszabbították. Később a párizsi egyezmény a repülősporthoz felzárkóztatva a technikai korlátozások alól, de megtiltotta annak közpénzekkel való támogatását.

A néhai WINKLER László repülő történész jóvoltából a közelmúltban került elő egy fontos korabeli ejtőernyős dokumentum. A fénykép 1919. XI. 19-én megörökítette a Mátyásföldön híradó katonaként szolgáló ÜVEGES József tizedes vakmerőségét.⁶ A bátor katona egy kétüléses Phonix C-1 repülőgépből egy „Wimpasiring” típusú ejtőernyővel sikeres ugrást hajtott végre.

1937. VII. 12.-én Mátyásföldön — az első Nemzetközi Légi Mentésügyi Konferencia keretén belül — négy fős személyzetet és kórház-felszerelést dobtak le ejtőernyővel. A bemutatóugrás résztvevői dr. LEHÓCZKY Béla honvéd főorvos, HÍDVÉGI Géza egészségügyi katona, valamint MEDVECZKY Gabriella és TATÁR Margit ápolónők voltak, akik az első magyar női ejtőernyős ugrást hajtották végre.

Ugyancsak az 1937. VI. 20-ai repülőnapon, — amikor a budaörsi repülőteret ünnepélyesen megnyitották — csoportos ejtőernyős ugrásra került sor. A titkos légierő harminc önként vállalkozó repülőtisztje a közeli, tétényi fennsíkra ugrott. A három kötelékben repülő forgalmi JU-52-es gépekből ugrottak ki az ejtőernyősök. A pilóták TÍMÁR Gyula felügyelő, KNIDI Ádám főellenőr és MOLNÁR János ellenőr voltak. Az ugrók közé tartoztak az ejtőernyőzés történetéből ismert THELBISZ Lóránd, BENE László, MÉSZÖLY Lóránt pilóták. Az ugrásokat az erős szélben elsodródva, s nagyrészt a kamaraerdei szőlőskertekben földet érve, néhány bokaficam árán, sikerrel hajtották végre.⁷

Megállapítható tehát, hogy az ejtőernyőt először hazánkban is a légierő alakulatainál rendszeresítették.

A magyar katonai ejtőernyőzés kialakulása fejlődése a második világháború végéig

Első ízben, 1936-ban merült fel az a javaslat a LÜH* részéről, hogy a MH*-ban olyan különleges alakulatot kell szervezni, amely ejtőernyővel képes elérni a kijelölt hadműveleti területet.

A katonai vezetés tervei alapján 1937-ben — Győrben a II. hadtest 4. gyalogos ezredének III. zászlóalja keretében — 84 fővel akarták létrehozni az első magyar katonai ejtőernyős alegységet, ez azonban csak terv maradt.

1938-ban Németország és Csehszlovákia között, a helyzet, pattanásig feszült. HITLER Adolf német kancellár felszólította DARÁNYI Kálmán magyar miniszterelnököt, hogy Magyarország készüljön fel a fegyveres konfliktusra. A magyar katonai vezetés elképzelése az volt, hogy, egy szabotázs feladatok végrehajtására képes diverzáns alegységet készít fel erre a feladatra. A sikeres akció végrehajtása érdekében,

* Glosszárium

„Testnevelési szaktanfolyam” fedőnévvel 28 főt számláló keret alakult meg Szentendrén, a Vasút és Híd-építő Zászlóalj laktanyájában, 1938. V. 3-án. Ez a csoport, teljes körű diverzáns kiképzésben részesült, majd júliusban Pápára települt. Kiképzésük szabotázs akciók végrehajtásából, illetve ejtőernyős ugrásból állt. Ez utóbbi nagy problémája az volt, hogy kevés ernyő állt a rendelkezésükre, és ezek sem voltak egységesek, más típusúak voltak. Az ugrásokat Caproni Ca-101-es könnyűbombázó repülőgépből 800 méterről, bekötve, hármas csoportokban hajtották végre, tartalékernyő nélkül. Öltözetük nyári repülő-overallból, haubéből (bőr sapka) és közönséges tornacipőből állt. Nem csoda hát, hogy az első 10 ugrás végrehajtása során heten estek ki a csoportból váll és térd ficammal, bokarándulással és töréssel. A kiképzést augusztus végén fejezték be, azonban bevetésükre nem került sor. Ez volt az első konkrét katonai ejtőernyős kiképzés a Magyar Királyi Honvédség történetében.⁸

1938. VIII. 25-én vonult be Szombathelyre a kiválasztott katonai ejtőernyős kísérleti keret 7 fővel, vitéz BERTALAN Árpád árkász százados vezetésével. Az első ugrásokra 1938. IX. 2-án került sor. Tehát hivatalosan 75 évvel ezelőtt 1938. IX. 11-én jött létre az ejtőernyős kiképző keret, amikor a még hiányzó húszt fő is megérkezett. Első ugrásaikat szeptember 20-án hajtották végre.⁹

1939. januárjában megszületett — a HEHS Ákos főmérnök nevével fémjelzett, illetve a kollektívája által tervezett és készített — H-39 típusú magyar ejtőernyő-család. 1939. január második felében készültek el a magyar ernyők a BERTALAN százados által igényelt változtatásokkal, a mintapéldány 10 dobópróbán ment keresztül. BERTALAN jelenlétében még hét próbadobást végeztek, majd BERTALAN szds. próbálta ki az ejtőernyőt, melynek során 800 majd 500 méter magasról ugrott. A tervezőnek BERTALAN gratulált, elégedett volt a gyártással.¹⁰

Az első magyar katonai ejtőernyős alakulat 1. Magyar Királyi Ejtőernyős Század névvel 1939. X. 1-én alakult.

1940. augusztusnak utolsó napjaiban a bevonult újoncokból létrehozták a 3. ejtőernyős századot, és így megalakult az ejtőernyős zászlóalj. Az egység 1940 szeptemberében részt vett az erdélyi bevonulásban, valamint a nagyváradi díszszemlén is.¹¹

1940. VIII. 1-jével a HM* a ML* parancsnoksága alá rendelte az ejtőernyős zászlóaljat.¹²

1941. IV. 12-én a Bácska elleni támadásban feladatot kapott a zászlóalj is. Az eredeti terv szerint öt géppel, két hullámban kellett volna 100 ejtőernyőst ledobni a Ferenc-csatorna hídjának közelében. Az egyik gép motorhiba miatt már fel sem tudott szállni Pápán. A vezérgép, amelyen a gépszemélyzettel együtt 30 fő tartózkodott, köztük a zászlóalj parancsnoka is, a felszállás után Veszprém térségében lezuhant, 25 fő meghalt.¹³ A tervezett ejtőernyős bevetést így három géppel, hajtották végre a később legendává vált KISS Zoltán hfdgy. parancsnoksága alatt.

Az 1941. V. 9-én kelt kormányzói elhatározás szerint az ejtőernyős alakulat megnevezése 1941. VI. 1-től „Vitéz BERTALAN Árpád Magyar Királyi 1. Honvéd Ejtőernyős Zászlóalj”-ra változott, majd 1941. V. 25-én ünnepélyes keretek között csapatzászlót adományozására került sor.¹⁴

1941. VII. 5-én került sor az alakulat második ejtőernyős bevetésére. Az ejtőernyős zászlóalj egy része Debrecenbe települt majd onnan bevetésre. Kolomeától 46 km-re délre dobtak le 19 fém ellátó tartályt és 31 csomagot teherernyővel, az utánpótlási problémákkal küzdő 1. Hegyivadász Dandár számára. A bevetés parancsnoka GODÓ Ferenc hdgy. volt és 9 ejtőernyős katona ugrott még ki vele, a tartályok célba juttatásáig.¹⁵

1942. V. 25-én Pápán felvette a „Vitéz BERTALAN Árpád Magyar Királyi 1. Honvéd Ejtőernyős Zászlóalj” nevet.¹⁶

A katonai ejtőernyős egység fejlesztése érdekében a csapatoknál folytatott toborzás mellett figyelmet fordítottak az 1940-es években a levante szervezetekben megkezdett ejtőernyős kiképzésre is. A kiképzés elősegítésére ugrótornyot is építettek.

A levante intézményen belül lényegében ugyanazt az ejtőernyős kiképzést kapták, mint a hadseregben, azzal a különbséggel, hogy ugrást csak ugrótornyból hajthattak végre.

1944. nyarán hozták létre a II. Honvéd Ejtőernyős Zászlóaljat, amely azonban ejtőernyős kiképzésben nem részesült, így nyilvánvaló, hogy csak nevében volt ejtőernyős. A tiszteket és a tiszthelyetteseket, hogy harci tapasztalatokra is szert tehessenek, három hónapos frontszolgálatra vezényelték a szovjet frontra.

Ezután az I. és II. zászlóaljat kiemelték a légierők kötelékéből, és belőlük hozták létre az „I. Ejtőernyős Gránátos Ezred”-et, amelyet besoroltak őket az 1944. X. 12-én felállított „Szent László Hadosztály”-ba, melynek parancsnokává azt a SZÜGYI Zoltán vezérőrnagyot nevezték ki, aki korábban az ejtőernyős zászlóalj parancsnoka is volt.¹⁷

* Glosszárium

1944. őszén az ejtőernyős egységek közönséges gyalogosként hat komoly ütközetben vettek részt. Az ezredből 400-500 főt az ősszel bevonuló újoncok megfelelő kiképzése érdekében Pápán hagytak POKORNY őrnagy parancsnoksága alatt, a többiek pedig — mintegy 1200 főt — MOLNÁR Lajos százados vezetésével vasúton Kárpátaljára szállították. Itt a harcokban igen súlyos veszteségeket szenvedtek el.

A Pápán maradtak egy részét Nagyváradnál vetették be a támadó szovjet csapatok ellen, akik szintén súlyos véráldozatokat hoztak.

A későbbiek során az ejtőernyős alakulatokat a Budapest környéki és a Garam menti majd a dunántúli harcokba vetették be, amelyek során felőrölték és megsemmisültek.¹⁸

1944 őszén megalakult a „101. Fővezérségi Különleges Robbantó Zászlóalj”, melynek első bevetésére 1944. IX. 14-én Dél-Erdélyben került sor a kiképzett pápai ejtőernyősök részvételével. A legjelentősebb bevetést 1945. III. 17-én Szeged-Sővényháza térségben hajtották végre, amikor két lépcsőben 10 főt dobtak le azzal a céllal, hogy a Bécs irányába induló szovjet támadás megnehezítésére három tiszai átkelőhely ellen hajtsanak végre robbantó vállalkozást. Szinte mindnyájukat elfogták, illetve néhányuk sorsa ismeretlen.¹⁹

Sok, komoly következményekkel járó bírálat érte Magyarországot ejtőernyős vonatkozásban is, mivel az ejtőernyős zászlóalj lényegében a szövetségesek elleni hadműveletekben vett részt és semmisült meg. A szövetségesek katonai szakírói nem figyeltek fel arra a tényre, hogy a szövetségesek oldalán, jelentős részben a Szovjetunióban, több ezer magyar személy vett részt a fasiszmus elleni harcokban. Csupán a partizánmozgalom ukrán törzse által szervezett partizániskolát több mint 170 magyar partizán végezte el, akik 11 csoportban kerültek bevetésre. A harci cselekményeik helyszínén 1944 őszére a létszámuk már meghaladta a több száz főt.²⁰

A magyar katonai ellenállás a Szövetségesek támogatásával, alapvetően a harcok közeledtével 1944-ben alakult ki. Ebben vettek részt az angolok, amerikaiak és a szovjetek által kiképzett és bevetett ellenálló és ejtőernyős partizán csoportok. Ezzel szemben viszont a II. világháború során a magyar katonai vezetés a magyar haderő részét képező ejtőernyős alakulat személyi állományát kizárólag gyalogosként alkalmazta. A fejezet összefoglalásaként megállapíthatjuk, hogy a háború során a katonai felső vezetés az ejtőernyősöket kizárólag gyalogságként alkalmazta.

A magyar katonai ejtőernyőzés 1945-től a rendszerváltásig

A második világháború befejezése után 1945-től 1948-ig nem volt a hadrendben ejtőernyős alakulat. Az 1948-ban elhatározott nagyarányú haderőfejlesztés keretén belül a Honvéd Vezérkar akkori főnöke, SÓLYOM László altábornagy szükségesnek látta az ejtőernyős fegyvernem újjászervezését és ezért ejtőernyős kiképzőkeret felállítását rendelte el.

Az alakulat magját a mátyásföldi repülőtéren létrehozott kiképzőkeret jelentette, amely kezdetben 4 fő tisztből és 16 tiszthelyettesből állt. A kiképzőkeret tagjai a korábbi pápai ejtőernyős alakulat tagjaiból kerültek ki.

1948. X. 1-én Szolnokon a kiképzőkeretből és az időközben bevonultatott legénységi állományból 120 fővel alakult az „I. Honvéd Önálló Ejtőernyősszázad”, szintén a légierő keretein belül. A század parancsnoka GODÓ Ferenc főhadnagy, helyettese SÁRAY Bertalan főhadnagy (volt pápai ejtőernyősök) lettek. A század ejtőernyős lövészsorozat volt, alapvetően szovjet fegyverekkel, PD-6 ejtőernyőkkel felszerelve. Fő feladatuk egyfelől az ejtőernyős alakulatokra jellemző kiképzési tematika kidolgozása, melynek alkalmazásával a kiképzés folytatása és a tisztjes képzés beindítása volt, másfelől az akkor már tervezési stádiumban lévő I. Honvéd Önálló Ejtőernyős Zászlóalj megalakításához a feltételek megteremtése, egy új típusú szervezet alapjainak lerakása volt.²¹ Ezt az időszakot tekinthetjük a magyar katonai ejtőernyős második szakasza kezdetének.

1948. november elején a század új parancsnokává KISS Zoltán századost nevezték ki, aki szintén a régi pápai ejtőernyős tisztek közé tartozott és a századnál a szakma legjobb ismerője volt.

A MH* „KLAPKA” fedőnevű szervezési feladatrendszer keretein belül a légierő alárendeltségében az ejtőernyős század bázisán 1949. III. 1. – 1949. IX. 30. között megalakult a Magyar Honvédség „I. Honvéd Önálló Ejtőernyős Zászlóalj” Szolnokon. A zászlóalj szervezetét egy ejtőernyős lövészsorozat, egy nehéz fegyveres század — aknavető, páncéltörő és géppuskás szakaszokkal —, műszaki szakasz, szállítószakasz, valamint híradó szakasz képezték. A zászlóalj fő feladata, a 1949. IX. 30-ai készenlét elérése és a folyamatos kiképzés mellett a május 1-ei díszszemlére való felkészülés és az azon való részvétel volt.

1949. szeptember végére elkészült a tapolcai repülőtér újjáépítése és a zászlóaljat Szolnokról áttelepítették Tapolcára, ahol az ejtőernyős zászlóalj az új ezred első zászlóalja lett.

* Glosszárium

1950. nyarán, Tapolcán SÁRAY Bertalan főhadnagy²² vezetésével létrehozták az „Ejtőernyős Kiképző Iskolát”. A kiképzésben a fő hangsúlyt az ejtőernyős ugrásra való felkészítésre, a lövészetre, a híradó eszközök kezelésére és az egyszerűbb robbantások elvégzésére helyezték. A kiképzéshez Li-2-es repülőgépet kapott az alakulat.

A kiképzés során a zuhanó ugrásokat a szovjet típusú PD-6-os ejtőernyőkkel végezték. A PD-6-os ejtőernyőket az ötvenes évek elején szintén Székesfehérváron alakították át a magyar igényeknek megfelelően. Az új magyar változat a GYE.54.M.k. típusjelet kapta.

A bekötött ugrásokhoz pedig a Budapesti Rendőr-főkapitányság egyik raktárában őrzött 500 db, zöld színű amerikai katonai feleslegből beszerzett T-7 típusú nylon kupolákból — melyek zsinórzata és hevederzete hiányzott — a Székesfehérvári Ejtőernyő-készítő és Javító Műhelyben átalakított ejtőernyőket használtak. A kupolákat újraszínórozták, új hevederekkel látták el, új tokot és nyitási szerkezettel alakították ki, amellyel 1949-ben készültek el és így a 49.M.gye. gyakorló ejtőernyő nevet kapta, amellyel az ejtőernyős zászlóalj kivül a sportejtőernyőzésben és sportrepülésben is széles körben használtak.²³

Az 1951-es év, számos változást hozott a MH* életében. Ilyen volt például, hogy 1951. VI. 1-től a megnevezés Magyar Honvédségről Magyar Néphadseregére változott, 1951 XI. 1-től pedig a „bajtárs” helyett „elvtárs” lett a megszólítás, a haderő létszáma ekkor már meghaladta a 115 ezer főt.

A változások közé tartozott többek között, hogy a korábbi ejtőernyős zászlóalj kivált a kaposvári lövészetred kötelékéből és a Székesfehérvár-Sóstói (táci) repülőtéren, mint „MN* 62. Önálló Ejtőernyős Zászlóalj”, hadsereg közvetlen ejtőernyős lövész zászlóaljként újjászervezésre került. A zászlóalj szervezetét három ejtőernyős lövészsorozat, egy géppuskás század, egy aknavető üteg, egy híradó század, egy-egy páncéltörő és géppisztolyos szakasz alkották. Fegyverzetét, felszerelését szovjet eszközök képezték, kiképzésük az ejtőernyős felkészítéssel és ugrásokkal kiegészítve az általános lövész kiképzési program szerint történt. Az ejtőernyős ugrások végrehajtására a 49M háternyők, a megfelelő mentőernyőkkel PD-6 típusú hát- és mentőernyők, 1952 tavaszától az új fejlesztésű GYE-51 mintájú hát és GYE-52 mintájú mentőernyők kerültek rendszeresítésre. Az ugrások végrehajtásához szállítóeszközként LI-2 típusú repülőgépet biztosítottak. A zászlóalj 1952. szeptemberére elérte a készenléteket, melyről 1952. X. 18-án gyakorlat keretében adott számot.²⁴

1952. X. 14. és 18. között a MN* legnagyobb ejtőernyős gyakorlatára került sor, amelyet a Békés megyei Szabadkígyós és Újkígyós közötti területre zászlóaljkötelékben kellett végrehajtania a harci állományának. A Szolnokra való áttelepülést követően a zászlóalj 22 darab Li-2-es típusú szállító repülőgéppel, gépként 14–16 ugróval, összesen mintegy 400 fővel indult el. A célterület előtt mintegy 5–7 kilométerre a kötelék közepén repülő C-47-es motorja akadozni kezdett, és a vészugrást végrehajtókat látva, a mögöttük repülő gépekből is megkezdték az ugrást, így a zászlóalj közel egyharmada a gyakorlat színhelye előtt ért földet. Súlyosbította a helyzetet, hogy a csapatzászlóval ugró JUHÁSZ Mihály hdgy. a nem megfelelő gépelhagyás következtében nyakcsigolyatörést szenvedett, és még ereszkedés közben meghalt, az ejtőernyős kötelék parancsnoka SZIKLAI Mátyás hdgy. lábát törte, és további 30-35 fő szenvedett töréses, illetve könnyebb sérüléseket.²⁵

1953 a nagy változások éve volt a zászlóaljnál. Az alakulat a HM* közvetlen alárendeltségébe került és teljes létszámmal elérte a készenléteket, majd még ugyanebben az évben átszervezésre került. Rendelgetése megváltozott, szervezete átalakult, és mint „Mélységi Felderítő Diverziós Zászlóalj” működött tovább. A harcfelelősek tervezett köteléke az úgynevezett osztag volt, melynek összlétszáma elérte a 25-30 főt. 1954 tavaszán a zászlóaljnál még 3 darab kötött léghajót is rendszeresítettek, de a gyakorlati alkalmazásukra már nem került sor. A zászlóalj ebben a felállásban 1954 őszéig tevékenykedett, majd november 30-ai hatállyal jogutód nélkül megszüntetésre került.²⁶

A Magyar Légierő ejtőernyős szolgálata

Egészen 1949-ig a rendelkezésre álló repülőgépek kis száma miatt a gépekhez rendszeresített ejtőernyők kezelése megoldott volt. A repülőtest képzés beindítása, a repülőezredek felállítása és a közel 150 katonai gép rendszerbe állítása, viszont szakképzett ejtőernyős állomány létrehozását igényelte. Az 1949. ősze tekinthető a Légierő Ejtőernyős Szolgálata megalapításának. Az ekkor beindított repülőműszaki tisztai iskola ejtőernyős előadójává KISS Zoltán szds.-t, ejtőernyős oktatóvá pedig MAGYAR Miklós törm.-t nevezték ki.²⁷

A légierő ejtőernyős szakszolgálata az 1951-ben beérkezett sugárhajtású repülőtechnika átvételével fejlődött jelentősen, mivel a katapultálással ellátott MÍG-15 típusú repülőgépekhez különleges kezelést igénylő ejtőernyők tartoztak. A szolgálat feladatává vált a mentőeszközök használatának, a katapultálás végrehajtásának oktatása, a pilóták számára gyakorló ugrások szervezése és levezetése.

* Glosszárium

A légierő 1955-ben végrehajtott leépítése következtében megszüntették az ejtőernyős zászlóaljat is. A katonai ejtőernyőzés anyagainak jelentős részét átadták a MHSZ*.

1957-ig a repülőalakulatok ejtőernyős szolgálatai állományába 1 fő szolgálati főnök (tiszt), 1 tiszthelyettes és 3-6 sorkatona volt beosztva. A magyar légierő szervezeti fejlődése természetesen magával vonta az ejtőernyős szolgálat fejlődését is. A 1970-es évekre megjelentek az ejtőernyős szolgálat főnöki beosztások a repülő magasabb egységeknél. A katonai ejtőernyőzés osztályba sorolása az ejtőernyős kiképzés fejlődésének jelentős állomása volt. A legmagasabb osztályos fokozatot, az „Aranykoszorús I. osztályú ejtőernyős” címet a honvédelmi miniszter adományozta.²⁸

A repülőesemények, balesetek hatására hazánkban is megalakult a „Légierő Kutató-Mentő Szolgálata”, mely az országot felelőségi szempontból két részre osztotta fel. A Dunántúl a Szentkirályszabadján települt magyar egységhez, a Tiszántúl és a Duna-Tisza köze, pedig, a szovjet „Déli- Hadseregcsoport Kutató-Mentő Szolgálat”-ához tartozott.²⁹

A MN* ejtőernyőzést folytató egyéb alakulatait, szintén a 1950-es évek elején szervezték meg. Ejtőernyős lövész, és különleges ejtőernyős kiképzésben részesülő mélyégi felderítő alegységek alakultak. 1958–1959-ben merült fel a magyar katonai vezetésben egy úgynevezett mélyégi felderítő század felállítása.

A mélyégi felderítés első alegysége a „MN 34. Önálló Mélyégi Felderítő Század” volt. A század létrehozása a HM* 003000. számú szigorúan titkos parancsa alapján 1959. X. 14-én kezdődött a VK* közvetlen alakulatként, a „MNVK 2. Csoportfőnökség” alárendeltségében. Az alegység 1959. XII. 1-én jött létre, MN 7000 fedőszámmal.

A szervezés 1959–1960-ban az „MN Vk. 2 Csoportfőnökségen”, TÓTH Gábor alez. irányításával folyt, míg a végrehajtás feladatait GÉCZI János őrgy., MALINOVSKI László, MOLNÁR Lajos és RÓZSA Ferenc szds.-ok végezték. Mivel úgy gondolták, hogy a későbbi feladatok végrehajtása során a felderítés, hírszerzés mindenképpen párosul romboló, diverzáns tevékenységgel, elsősorban műszaki képzettségű tiszteket és tiszthelyetteseket kerestek az új alakulat állományába. Így lett az alakuló szervezet műszaki főnöke KOCSIS Antal szds., illetve az első szakaszparancsnokai LITS Gábor és MOLNÁR Pál hdgy.-ok. Az ejtőernyős-kiképzés élére az akkor a MHSZ* országos központjának ejtőernyős főelőadói posztját betöltő, VALKÓ Gyula szds. került. A sorállományt — mintegy 80 fő, ugrással már rendelkező katonát — orvosi alkalmassági vizsgát is tartalmazó előzetes válogatás nyomán, 1960 tavaszán gyűjtötték össze Budapesten, a Ságvári-ligetben levő laktanyában. A század szervezetét törzs- és két felderítő szakasz képezte.³⁰ Megalakult tehát a magyar katonai ejtőernyőzés fejlődéstörténetének harmadik szakaszába tartozó alegység.

A századot 1962 őszen zászlóaljja szervezték át, „34. Önálló Felderítő Zászlóalj” néven. Ugyan ebben az évben a MN* valamennyi hadosztályának felderítő zászlóaljaiban ejtőernyős szakaszok kerültek felállításra, melyekből 1963-ban mélyégi felderítő századokat szerveztek.

A döntő változás 1963 nyarán következett be, amikor az alakulat Szolnokra, a Rékasi úti tüzér-laktanyába (Gábor Áron laktanya) települt át. A parancsnok ekkor már TÓTH Gábor alez. volt, és a zászlóaljban három mélyégi felderítő századot hoztak létre, LITS Gábor fhdgy., MOLNÁR Pál fhdgy. és DOMBI Lőrinc hdgy. parancsnokságával. Ugyanakkor az alakulat a hadrendi száma megtartása mellett az MN 3100 fedőszámot kapta.

1963-tól a MN*-ben a tisztán ejtőernyős alakulatok nem voltak rendszeresítve. Viszont rendelkezett több olyan katonai felderítő és műszaki felderítő szervezettel, melyek egyes alegységei feladataikat ejtőernyős kirakást követően hajtották végre. 1963 és 1973 között az „MN 60. Műszaki Dandár” és az „MN 37. Önálló Pontonos Ezred” állományába műszaki mélyégi felderítő alegységeket hoztak létre.

A MN* alárendeltségébe tartozott az „MN 5. Hadsereg” Székesfehérvár parancsnoksággal, melynek alárendeltjei voltak:

- a „7. Gépesített Lövészadosztály”, Kiskunfélegyháza parancsnoksággal, alárendeltségében a „113. Önálló Felderítő Zászlóalj” Kiskunfélegyháza helyőrséggel;
- a „8. Gépkocsizó Hadosztály”, Zalaegerszeg parancsnoksággal, alárendeltségében a „42. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Újdörögd, 1976-tól Szombathely helyőrségekkel;
- a „9. Gépesített Lövészadosztály”, Kaposvár parancsnoksággal, alárendeltségében az „54. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Kaposvár, 1976-tól Lenti helyőrségekkel;
- a „11. Harckocsi Hadosztály”, Tata, alárendeltségében a „74. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Tata, 1976-tól Győr helyőrségekkel;
- a „27. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Szolnok helyőrséggel (MN „34. Önálló Mélyégi Felderítő Zászlóalj” békeszervezetéből „M”-esetén került átadásra).³¹

* Glosszárium

A MN* közvetlen alárendeltségébe tartozott a „3. Hadtest”, Cegléd parancsnoksággal, alárendeltjei voltak:

- a „4. Gépesített Lövész Hadosztály”, Gyöngyös parancsnoksággal, alárendeltségében a „24. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Eger helyőrséggel;
- a „15. Gépesített Lövész Hadosztály”, Nyíregyháza parancsnoksággal, alárendeltségében a „67. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Nyíregyháza helyőrséggel (csökkentett állománnyal).³²

A hadosztály, illetve hadtest felderítő zászlóaljok, típus zászlóaljok voltak. 1963-tól a zászlóaljaknál mélységi felderítő századokat hoztak létre 3-3 mélységi felderítő csoporttal, majd a csoportok számát 1973-ban 6-ra növelték. A felderítő szakkiképzésük a zászlóaljaik szervezésében, míg az ejtőernyős kiképzésük évente két alkalommal szervezett, egy-egy hónapos összevonás keretében a szolnoki (Mélységi) „34. Önálló Felderítő Zászlóalj Ejtőernyős Szolgálat”-ának irányításával, illetve vezetésével történt. A mélységi felderítő századok fegyverzete, felszerelése 90 %-ban, az alkalmazott ejtőernyős technika 100 %-ban megegyezett a szolnoki (Mélységi) „34. Önálló Felderítő Zászlóalj”-ével.

1965-el hadrendbe állt egy tartalékképző önálló mélységi felderítő század is, amely a 27. hadrendi számot kapta, ebből 1973 őszén létrehozták az 5. hadsereg közvetlen mélységi felderítő századát 13 mélységi felderítő csoporttal. A két alakulatot 1977-ben összevonták.

1986 után a MN* áttért a hadtest szervezetre, megalakult az „5. Hadsereg” alárendeltségében az „1. Hadtest”, Tata parancsnoksággal, alárendeltje a „74. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Győr helyőrséggel, a „2. Gépesített Hadtest”, Kaposvár parancsnoksággal, alárendeltje a „42. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Szombathely, majd Pécs helyőrséggel, a „3. Gépesített Hadtest”, Cegléd parancsnoksággal, alárendeltje a „24. Önálló Felderítő Zászlóalj”, Eger helyőrséggel.

Az „5. Hadsereg” közvetlen alakulata volt a „34. Önálló (Mélységi) Felderítő Zászlóalj”, 27 mélységi felderítő csoporttal és a „183. Önálló Mélységi Felderítő Tartalékképző Zászlóalj”, Szolnok helyőrségben.

Az MN*-ben az 1980-as években bekövetkezett haderő csökkentések során egymás után szüntették meg a felderítő zászlóaljakat és velük együtt a mélységi felderítő alegységeket is. 1987-ben az 54. és 67. Önálló Felderítő Zászlóaljat, 1988-ban a 113. számú alakulatot szüntették meg.³³

A csökkentések második üteme már a rendszerváltás után következett be.

Katonai ejtőernyőzést folytató alakulatok a rendszerváltástól napjainkig

A kétpólusú világ megszűnésével, a VSZ* felbomlásával új biztonsági helyzet alakult ki a világban és hazánk szűkebb környezetében is. A rendszerváltás után megkezdődött a katonai biztonsági helyzet átértékelése, az ország védelmének újra szervezése. Különböző elképzelések (pl. körkörös védelem) kerültek napvilágra. A Kormány 1991. II. 14-én jóváhagyta a „A Magyar Köztársaság honvédelmének alapelvei és követelményrendszere” című dokumentumot, amely az országgyűlés által 1993. III. 2-án elfogadott „A Magyar Köztársaság biztonságpolitikájának alapelvei” elnevezésű határozattal együtt, az 1999-es NATO* csatlakozásunkig meghatározta honvédelmi felkészülésünk, és a katonai szervezetrendszer felépítésének főbb irányait.

A rendszerváltás időszakában még meglévő katonai ejtőernyőzést folytató felderítő alakulatokat egymás után számolták fel. Az „MH* 74. »Arabona« Felderítő Zászlóalj”-at 1996-ban, az „MH* 42. »Baranya« Felderítő Zászlóalj”-at 1997-ben szüntették meg, jogutód nélkül. A különböző szervezeti változtatások ismertetése megtöltene egy külön tanulmányt, ezért jelen anyagban csak az utolsó 2007-ben bekövetkezett változtatásokra térek ki.

A „MH* Szárazföldi Parancsnokság”, a „MH* Légierő Parancsnokság” megszüntetésével, azok jogutódjaként, illetve a megszűnő „MH* Összhaderőnemi Logisztikai és Támogató Parancsnokság”, a „MH* Híradó és Informatikai Parancsnokság”, a „MH* Művelet Irányító Központ” és a „MH* Egészségügyi Parancsnokság” egyes feladatainak átvételével, 2007. I. 1-jei hatállyal megalakult a „MH* Összhaderőnemi Parancsnokság”.

A MH* szintén az ejtőernyős tevékenység koordinálását, szakmai irányítását a „MH Összhaderőnemi Parancsnokság Repülő Hadművelési és Kiképzési Főnökség” látja el, ahol 5 fő ejtőernyős beosztású (törzs) tiszttel szolgál.

Jelenleg a MH* állományában három alakulat rendelkezik ejtőernyős állománnyal:

„34. *BERCSÉNYI László Különleges Műveleti Zászlóalj*” jogelődje a „34. BERCSÉNYI László Önálló Felderítő Zászlóalj” 1990-ben vette fel gróf BERCSÉNYI László nevét. Az alakulat 1. felderítő százada Magyarország NATO* tagságától kezdődően felajánlásra került, először 1999-2003 között a AMF(L)*

* Glosszárrium

szárazföldi kötelékébe, majd ugyanez a század 2004. I. 16-tól már az AMF(L) helyébe lépett NATO* NRF* kötelékében teljesített féléves készenléti szolgálatot. A század 2004. augusztusától az MH* könnyű gyalog századként vett részt a ISAF* műveletekben, Afganisztánban. A felderítő zászlóalj különleges műveleti zászlóaljjá alakulását 2005. IX. 1-én kezdte meg a katonai szervezet és a szervezési időszak végére, 2006. II. 28-ra be is fejezte az átszervezést, ezt követően pedig megkezdte a felkészítést és a kiképzést.

Az alakulat 2005. IX. 1-től a „34. BERCSÉNYI László Különleges Műveleti Zászlóalj” nevet viseli. Katonái méltóképpen képviselik mindazokat az ejtőernyős katonai és szakmai értékeket, amelyek 1938-tól napjainkig megalapozták, illetve gyarapították a magyar katonai ejtőernyőzés hazai és nemzetközi tekintélyét. Az egységnél szolgált több ezer katona fiatal, akik ejtőernyős kiképzést nyertek, a polgári szférába magukkal vitték azt a kötelességtudatot, becsületes, nehézségeket bátran vállaló mentalitást, amely az ejtőernyősöket mindig is jellemezte. Ugyanakkor nem hanyagolható el az alakulat azon tagjai sem, akik a magyar közéletben, a katonai diplomácia körében, vagy az élsportban ismert személyiségekké váltak. Mindnyájan büszkén vállalják ejtőernyős mivoltukat. Nem szabad azokról sem elfeledkezni, akik a magyar katonai ejtőernyőzés 75 éves fejlődéstörténete során, szolgálatteljesítés közben életüket áldozták, s akikre mindenkoron tisztelettel és kegyelettel emlékezünk. A zászlóalj katonái ma is ott vannak a világ háborús övezeteiben, ha kell terroristák ellen küzdenek, ha kell békefenntartóként végzik küldetésüket.³⁴ A zászlóalj állománytáblája jelenleg 135 ejtőernyős beosztás tartalmaz.

Az „MH 1. Könnyű Vegyes Ezred”-et* elődjeként 1992. IX. 1-én a „34. BERCSÉNYI László (Mélységi) Önálló Felderítő Zászlóalj” keretein belül, — annak szerves részeként — megalakult egy légi mozgékony-ságú század 120 fővel, melynek első szakasza ejtőernyős volt. 1993. III. 1-vel a légi mozgékony-ságú század mellett létrehozásra került a légi mozgékony-ságú kiképző század és a légi mozgékony-ságú zászlóalj előkészítő törzse — összesen csaknem 250 fővel —, majd 1993. IX. 1-én kivált a felderítő zászlóalj szervezetéből és a „MH* 88. Légimozgékony-ságú Zászlóalja”-ként, mint önálló hadrendi elem 460 fővel a „3. Katonai Kerület béke, a Szárazföldi Erők Parancsnoksága” háborús alárendeltségében a szolnoki, akkor üresen álló műszaki laktanyába diszlokált. 1996. III. 1.-től szervezeti változás következtében megnevezése „MH* 88. Gyorsreagálású Zászlóalj”-ra változott, létszáma 650 főre nőtt, szervezetében megjelent az ejtőernyős alegység. 1997. I. 1-vel visszaköltözött az eredeti – Rékasi úti – laktanyába és átvette a laktanya parancsnokságot.

Az „MH* 1. Könnyű Vegyes Ezred” 1200 fővel 2000. X. 1-vel jött létre a MH* Szárazföldi Parancsnokság közvetlen alárendeltségében. A 2000. X. 1-én felállított ezred 1993-tól kezdve könnyűlövész (könnyűgyalog) kategóriába tartozott, az ilyen szervezetekre jellemző rendeltetéssel, feladat-rendszerrel, feladat végrehajtási metodikával. A katonai szervezet 220 fős századokból épült fel, melyek közül az 1. század a hozzárendelt biztosító, támogató és kiszolgáló elemekkel együtt — mintegy 300 fő — ejtőernyős beosztású volt. Ezen túl 23 fős ejtőernyős kiszolgáló szakasszal is rendelkezett, melynek feladata — a kiképzéstől a hajtogatáson át a deszant előkészítésig — az ezred ejtőernyős szakmai kiszolgálása volt. Az ejtőernyős század katonái három alkalommal vettek részt a „RESPONSE” gyakorlatsorozat keretein belül a „SETAF 173. Amerikai Légideszant Dandár”-ral gyakorlaton és hajtottak végre ejtőernyős ugrásokat C-130-as repülőgépről, amerikai ejtőernyős technikával (T-10 ejtőernyőkkel).

Az ezred ejtőernyős százada először 2001. nyarán, a táborfalvi gyakorlótéren hajtott végre század kötelékben tömeges ejtőernyős ugrást. A „62. Önálló Ejtőernyős Zászlóalj” óta ez volt az első ilyen jellegű tevékenység, melyet azután 2004-ig több szakasz kötelékben, éleslövészettel egybekötött ejtőernyős ugrás követett. 2004. IX. 1-vel — a haderőreform keretein belül — az egységkikerült a hadrendből, jogutódja a MH* „25/88. Könnyű Vegyes Zászlóalj” lett. A „vegyes” kifejezés a többfunkciós feladatrendszert jellemzi, amely az ejtőernyős, légi szállítású, kerekes harcjárműves, kerekes járműves, rohamcsónakos vagy gyalogos kijuttatási módokat és ehhez kapcsolódó feladatokat jelenti. A zászlóalj személyi állománya szinte a megalakulástól, a mai napig részt vesz a nemzetközi békefenntartói feladatok végrehajtásában.³⁵ A zászlóalj első százada és a támogató alegységek személyi állománya, ejtőernyős kiképzésben részesül. Ezen alegységek ejtőernyős kiképzéshez kötött beosztást betöltő személyi állományának a létszáma 151 fő.

Az alakulat alapítója, megszervezője és az „1. Könnyű Vegyes Ezred” megszüntetéséig annak parancsnoka KERESZTÜRI László ezds. volt, aki a mai katonai vezetők törzstisztek és tábornokok sorát nevelte ki és nevéhez fűződik a magyar könnyű gyalogos fegyvernem megteremtése.

1954 óta ez volt az egyetlen ejtőernyős lövészalegységgel rendelkező katonai alakulat.

* Glosszárium

A MH 5/24. BORNEMISSZA Gergely Felderítő Zászlóalj-at 1949. tavaszán az esztergomi táborban állomásozó „2. Önálló Lövész Zászlóalj”-ból átszervezéssel hozták létre. Az alakulat az „1. Páncélos Felderítő Zászlóalj” elnevezést kapta. Megalakulását követően több helyőrségbe diszlokált: 1949. őszén Piliscsabára, majd ugyanebben az évben Pétervásárára települt. A katonai szervezet neve „83. Felderítő Zászlóalj”-ra változott. Az egység többszöri átszervezés és áttelepülés után 1962-ben alakult ismét zászlóaljjá és megjelent állományában egy ejtőernyős felderítő szakasz. Végül 1963 augusztusában az egri DOBÓ István laktnyába került, ahol a „24. Felderítő Zászlóalj” nevet kapta. A többi felderítő zászlóalj szervezetéhez hasonlóan, az alakulat állományában is megjelent egy (ekkor még csak keret) mélységi felderítő század. 1983-1989 között a zászlóaljnál folyt a (mélységi) felderítő tartalékos tiszti, és a hivatásos tiszthelyettesi képzés. 1991-ben vette fel az egri hős, BORNEMISSZA Gergely nevét. 1992. áprilisától a felderítő deszant század elérte a 100%-os feltöltöttséget. 1996. III. 1. és 2004. VIII. 1. között a zászlóalj két mélységi felderítő századdal rendelkezett, azonban a mélységi felderítő századokat megszüntették és „1. Csapatfelderítő század” néven új alegységet hoztak létre. A század első két szakasza ejtőernyős, a harmadik pedig bűvár kiképzésben részesült.

Az alakulat hazánk NATO* csatlakozása óta szinte valamennyi nemzetközi békefenntartói misszióban részt vett. 2002-ben közülük került ki a NATO* macedóniai missziója FYROM* „MH* Önálló Felderítő Szakasz” állományának egy része is. 2003-2004-ben az iraki „MH* Szállító Zászlóalj” szállítmánykísérő század első váltását, és törzsfőnökét, valamint sok egyéb beosztást a zászlóalj személyi állományából vezényelték, és a teljes alkalmazási időszakban, törzstiszti, logisztikai és más egyéb beosztásokban vettek részt az alakulat katonái. 2007. III. 31-vel a „MH* 24. Bornemissza Gergely Felderítő Zászlóalj” mint önálló alakulat felszámolásra került. Jogutódja a „MH* 5. BOCSKAI István könnyű lövész dandár”, ahol jelenleg 45 fő — mintegy kétszakasznyi — ejtőernyős felderítő katona szolgál.³⁶

Ejtőernyős katonák teljesítenek még szolgálatot 46 fővel, Szolnokon a „MH* 86. Helikopter Bázis”-on, a „Speciális Ejtőernyős Kiképző Csoport” állományában, Kecskeméten 12 fővel a „MH* 56. SZENTGYÖRGYI Dezső Repülőbázis”-on és 23 fővel a pápai bázis repülőterén. Az itt szolgáló katonák látják el békében a kutató-mentő feladatokat. Ezen kívül három egyéni ejtőernyős beosztás található még a „25. Könnyű Gyalogos Lövészdandár” parancsnokságán, a „Ludovika Zászlóalj” parancsnokságá és a „MH* Anyagellátó Raktár Bázis”-án.

A rendszerváltás óta a MH* életében is komoly változások történtek. Hagyományos fegyvernemek szűntek meg szinte mint például a harcokszó, mélységi felderítő, tüzér és újak jöttek létre úgy mint a könnyű gyalogos, illetve különleges erők. A MH* ejtőernyős beosztásainak száma 423, amelyből sajnos csak mintegy 65% van feltöltve, ami azt jelenti, hogy összesen 275 ejtőernyős beosztású katona szolgál ma különböző alakulatoknál.³⁷

A katonai ejtőernyőzés és a MEBSZ*

A MEBSZ*-t aktív és, nyugállományú katonák, valamint volt ejtőernyős sorkatonák, és civil ejtőernyősök hozták létre 1991-ben.³⁸ A MEBSZ* ünnepélyes alapítási rendezvényére 1991. IV. 13-án Veszprémben, a Helyőrségi Művelődési Otthonban került sor. A MH* vezetői közül többen részt vettek e rendezvényen. Jelen volt DEÁK János altbgy., vezérkari főnök, GYURICZA Béla altbgy., az „5. Hadsereg” parancsnoka, CSURGAY Miklós vörög., a „MH* Légvédelmi Parancsnokság” parancsnoka, és az „MH* 3100 alakulat” vezetősége. A MEBSZ* első elnökének VADÁSZI Tibor vörög-öt választották meg.³⁹

A MEBSZ* alapszabályzatának második fejezete célként határozza meg:

„2.1.1. A nemzeti katonai-, és sport ejtőernyős hagyományok ápolása:

a bajtársiasságon alapuló összetartozás érzésének fenntartása, elmélyítése;
hagyományápoló kulturális rendezvények lebonyolítása, illetve azok szervezésében való közreműködés.

2.1.2. A katonai és sport ejtőernyőzés magyarországi történetének kutatása, feldolgozása:

- az ejtőernyőzés írott és tárgyi emlékeinek gyűjtése, megóvása;
- a kutatási eredmények rendszerezése, megjelenítése és közreadása írott, vagy elektronikus formában, kiállítás révén.

2.1.3. Ejtőernyős sporttevékenység

2.1.4. Információ-szolgáltatás, tanácsadás és szakanyagok készítése.

2.1.5. Nemzetközi kapcsolatokon keresztül elősegíteni az euroatlanti integrációt.

2.1.6. Tevékenységével elő kívánja segíteni a Szövetség társadalmi elismertségének növelését, tagjai érdekeinek képviseletét.”⁴⁰

* Glosszárrium

A MEBSZ* — az ejtőernyőzést folytató katonai alakulatokkal együttműködve — immár több mint két évtizede végzi azt a tevékenységet, amely elsősorban a katonai ejtőernyőzés érdekeit szolgálja.

Már a megalakulás évében elkezdődött az ejtőernyős versenyek szervezése. 1991-ben — a kiskunfélegyházi tagszervezet kezdeményezésére — került sor az első „Veterán Ejtőernyős Verseny és Találkozó” megszervezésére, amely azóta nemzetközivé vált Ennek a rendezvénysorozatnak a kiskunfélegyházi tagszervezet ad helyet. A versenyeken a veteránok mellet mindig jelen voltak az ejtőernyőzést folytató katonai alakulatok csapatai is.

1992. I. 18-ára elkészült és felavatásra került KISS Zoltán posztumusz alez., az ejtőernyős szolgálat mártírjának emlékműve a rákoskeresztúri köztemetőben.

A MEBSZ* elnökségének kezdeményezésére 1996. VI. 23-án katonai tiszteletadás mellett leplezték le a Hadtörténeti Intézet és Múzeum épületének oldalfalán az első magyar ejtőernyős alakulat emléktábláját.

A MEBSZ* életének fontos eseménye volt, a második világháború után felállított első magyar ejtőernyős alegység megalakulásának 50. évfordulója alkalmával, 1998. szeptemberében a szolnoki katonai repülőtéren elhelyezett emléktábla avatása. Ezzel a mintegy 10 éves szövetség maradandó emléket állított az ejtőernyős elődöknek.

FURKÓ Kálmán ezds. kezdeményezésére és anyagi támogatásával 2001. VIII. 1-én ejtőernyős emlékfalat hoztak létre Szolnokon a „34. BERCSÉNYI László Felderítő Zászlóalj” épülete előtt.

Az ejtőernyős bajtársi összefogás szép példája volt a 2003. V. 19-én a Hadtörténeti Intézet és Múzeumban megnyitott „Kupolák az égen” című, a magyar ejtőernyőzés 85. évét bemutató kiállítás. Szinte egy emberként fogott össze a magyar ejtőernyősök széles tábora és ajánlotta fel munkáját és minden fellelhető eszközt, anyagot a siker érdekében. A kiállítást a HM* politikai államtitkára, IVÁNCsik Imre nyitotta meg a Hadtörténeti Intézet és Múzeum főigazgatójával, dr. HOLLÓ József Ferenc vörge-al, a MEBSZ* tiszteletbeli elnökségi tagjával közösen.

2002. decemberében a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen a magyar katonai ejtőernyőzés történetét feldolgozó konferenciát szervezett a szövetség, melynek anyagából „Katonai ejtőernyőzés Magyarországon” címmel egyetemi jegyzet került kiadásra.⁴¹

2004-ben a MEBSZ* elnökségének kezdeményezésére a honvéd vezérkar főnöke, dr. SZENES Zoltán altbgy. a 9/2004. (HK.4.) HVKF intézkedésének 1. számú mellékletében március 23-át az „Ejtőernyősök Napjává” nyilvánította.

A MEBSZ* 2004. év nyarán a bagdadi nagykövetség védelmére létrehozott különleges rendőri csoport részére ejtőernyős felkészítést és ugrást szervezett, KISS György r.szds. vezetésével. A gödöllői repülőtéren a résztvevő rendőrök légcéllás ejtőernyővel hajtottak végre két ejtőernyős ugrást.

2005-től a MEBSZ* az UEP* tagja. Így a MEBSZ* már az Európai Unióban is tudja képviselni a magyar katonai ejtőernyőzés érdekeit. A MEBSZ* az UEP*-ben elősegíti a tagországok szervezeteihez tartozó ejtőernyős alakulatok együttműködését. Az együttműködés elsősorban ejtőernyős versenyek, kiképzés, konferenciák és szemináriumok szervezésben, cikkek és kiadványok megjelentetésében ölt testet.⁴²

2006. III. 23-án a honvédelmi miniszter zászlót adományozott a MEBSZ* részére az ejtőernyős katonai hagyományok és a honvédelem támogatásában nyújtott kiemelkedő teljesítménye elismeréseként.

A MEBSZ* 2007. IX. 15-én az elbontott és átalakított pápai ejtőernyős és repülő emlékmű felavatása alkalmából ünnepséget rendezett. A rendezvényhez kapcsolódva a MEBSZ* a helyőrség művelődési otthonában ejtőernyős történeti kiállítást állított fel a Magyar Királyi Honvédség ejtőernyős ezredének emlékére.

A MEBSZ* 2007. IX. 28-án konferenciát szervezett Budapesten az „Európai Katonai Ejtőernyőzés történetéről” címmel.

A szövetség 2007-től küld csapatot az UEP* éves célba ugró versenyére, ahonnan két alkalommal hozta el a győzteseknek járó kupát, és a magyar csapata tagja minden alkalommal ott állhatott a dobogón.

2008. III. 20-án a MEBSZ* emléktáblát avatatott BOKSAY Antal hdgy.-nak, az első magyar ejtőernyősnek sírjánál, az 1918. III. 23-ai ugrásának 90. évfordulója alkalmából.

2008-ban a szövetség első alkalommal rendezte meg az „Ejtőernyős Nők Fórumát”, melyet dr. VADAI Ágnes a honvédelmi minisztérium államtitkára nyitott meg.

Szintén 2008-ban a MEBSZ* elnöksége és a rendvédelmi tagszervezet a magyar ejtőernyőzés 90. évét felölelő vándorkiállítást rendezett, melyet a Hadtörténeti Intézet és Múzeum budapesti kiállítása után, Szeged és Szolnokon is megtekinthettek az érdeklődők.

A szegedi tagszervezet megalakulásával a versenyzési lehetőségek kibővültek. 2008-ban CSORBA József elnök két új ejtőernyős versenyt indított útjára, „Nemzetközi Ejtőernyős Négy-tusa és Nemzetközi

* Glosszárium

Célba Ugró Verseny” néven. Mindkét versenyen indulnak magyar, a környező országokból, valamint Németországból érkező csapatok.

2009-ben a MEBSZ* — mint az UEP* soros elnökségét ellátó szervezet — kezdeményezésére a UEP* feldolgozta és angol nyelven ki is adta a tagállamok katonai ejtőernyőzésének történetét. A kötetekből tiszteletpéldányt kaptak a NATO* és az Európai Unió katonai vezetői, valamint a tagállamok katonai vezetői is, továbbá a hazai közgyűjtemények érintett gyűjtőkörű könyvtárai.⁴³

2010-2013 között a MEBSZ* katonai és rendvédelmi tagjai ejtőernyős bemutató ugrásokat hajtottak végre az EUFOR* Althea* Misszió felkérésére Szarajevóban és a NATO* KFOR* békefenntartó misszió meghívására Koszovóban.

Nagy adósságot törlesztett a szövetség 2011. áprilisában, amikor BENE László fhdgy. poszthumusz szds. és KELEMEN Károly szds. sírjait haláluk 70. évfordulójára sikerült felújítani. A sírok rendbetételét és restaurálását HALMAI József kőfaragó mester, volt ejtőernyős sorkatona végezte, aki már több ejtőernyős sírt, emlékművet készített. A munkálatok költségét a „HM* Társadalmi Kapcsolatok és Hadisírgondozó Hivatal”-nak és a veresegyházi önkormányzatnak az anyagi támogatásával a MEBSZ* finanszírozta.

2011. XI. 11-én a felderítők napján a MEBSZ* országos mélységi felderítő találkozózt és konferenciát rendezett, Szolnokon. A találkozó célja a magyar mélységi felderítő alegységek történetének feldolgozása volt. A kiadvány a Zrínyi Kiadónál jelent meg 2012-ben, „Legendák és titkok katonái. A mélységi felderítés története” címen gyűjteményes kötetként. A fejezetek írói a volt mélységi felderítő alegységek tisztjei és tiszthelyettesi voltak.⁴⁴ Ugyancsak 2012-ben, a MEBSZ* tagjainak alkotásaként keletkezett a „Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere” című tanulmánykötet, amelyet szintén a Zrínyi Kiadó jelentetett meg.⁴⁵ 2012-ben és 2013-ban a MEBSZ* a katonai ejtőernyőzés történetét bemutató állandó és időszaki kiállítások megszervezésében és felállításában vett részt. A szövetség segítséget nyújtott a „34. BERCSÉNYI László Különleges Művelési Zászlóalj Csapattörténeti Múzeum”-ának létrehozásához.

A MEBSZ* az UEP* tagjaként Európa-szerte megismertette a magyar ejtőernyőzés történetét és eredményeit.

A MEBSZ* történetének dióhéjban történő bemutatása nyomán összességében megállapítható, hogy a szövetség elnöksége és tagsága elkötelezett a katonai ejtőernyős hagyományok ápolása és az ejtőernyős sport támogatása, népszerűsítése terén. A szövetség tagjai önzetlenül szabadidejüket, pénzüket feláldozva tevékenykednek azért, hogy a MEBSZ* alapszabályban rögzített célokat hatékonyan valósítsák meg.

Jegyzetek:

¹ VERANCSICS

² Az Osztrák-Magyar Monarchia védereje öt fő részből állt. A haderő döntő részét a Császári és Királyi közös hadsereg alkotta, ahol a császári és királyi kifejezést — a polgári szervezeteknél jóval később — csak 1899-ben vezették be. A haderő többi részei voltak Magyarországon a Magyar Királyi Honvédség és a Népfelkelés, az Osztrák Császárságban pedig a Landwehr és a Landstrum alakulatok. A közös hadsereg rendelkezett nehézfegyverzettel és műszaki csapatokkal, továbbá vezérkari tisztképző intézménnyel is. Ezeket a Landwehr és a Magyar Királyi Honvédség nélkülözte. Magasabb egységparancsnokságokkal is csak a közös hadsereg rendelkezett. Ezeknek az alárendeltségébe tartoztak a Landwehr és Landstrum, illetve a Magyar Királyi Honvédség és a Népfelkelés alakulatok. Az uralkodót illette meg a teljes haderő „vezérlete” (Leitung), „Vezénylete” (Führung) és „belszervezete” (Innere Ordnung). A Magyar Királyi Honvédség tekintetében azonban ezen jogkörök csak a magyar honvédelmi miniszter ellenjegyzésével érvényesülhettek. Ezen jogkörök széles lehetőséget biztosítottak az uralkodó számára a haderő irányítása terén. Mivel azonban a haderő működtetéséhez szükséges anyagi fedezetnek a biztosítása a két országgyűlés hatáskörébe tartozott, ezért valójában a haderő az uralkodó és a két társország országgyűlésének az együttes akaratával volt alkalmazható. A közös hadsereg két haderőnemből állt, a szárazföldi hadseregekből, a tengerészetből a légi erő csapatai ekkor még nem alkottak önálló haderőnemet. A repülő csapatokat azonban a korabeli terminológia szerint „Luftfahrtruppe” légi erő alakulatok elnevezéssel illették. Ilyen csapatokkal a haditengerészeti és a szárazföldi haderő egyaránt rendelkezett. A közös hadsereg az I. világháború előtt 33 gyalogos és 8 lovas hadosztályból, a Magyar Királyi Honvédség 8 gyalogos és 2 lovas hadosztályból, a Landwehr pedig 8 gyalog hadosztályból állt. Ezen alakulatokat 16 hadtestbe, azokat pedig 6 hadseregbe csoportosították. A haderő békelétszáma 450 000 fő, hadilétszáma pedig 1 500 000 fő volt. A haderő kiegészítése céljából az Osztrák-Magyar Monarchia teljes területét 112 katonai kerületre osztották, amelyből 61 kerület esett az osztrák örökös tartományokra, 47 a Magyar Királyság területére, 4 pedig Bosznia-Hercegovina térségére. Ugyanazon alakulatokba ugyanazon katonai kerületből sorozták a katonákat. Általában egy kerület egy ezred személyi állományának az utánpótlását biztosította. Ennek mintájára, de ettől függetlenül a Magyar Királyság területén a honvéd egységek, az Osztrák Császárság területén pedig a Landwehr egységek számára katonai kiegészítő kerületek is működtek. A Landwehr alakulatoknál a német, a honvédség alakulatainál pedig a magyar volt a szolgálati nyelv. A közös hadsereg egységeinél megkülönböztettek vezényleti és szolgálati nyelvet. A vezényleti nyelv a német volt, a szolgálati nyelv pedig az a nyelv, amely nyelvet a katonai körletekben élő lakosság anyanyelvként beszélt. Így fordulhatott elő, hogy a közös haderő repülő csapatainak egy részénél a szolgálati nyelv magyar volt, hiszen ezen alakulatok személyi állományát olyan katonai kerületekből biztosították ahol a lakosság anyanyelve magyar volt.

GALÁNTAI: 100-110.p.

* Glosszárrium

³ POPPE Kornél ny. alezredes, a budapesti Markó utcai főreáliskolában letett érettségi vizsga után, mint önkéntes vonult be a vártüzérekhez. 1903-ban önkéntes év letelte után ténylegesítés. A világháború kitörésekor POPPE Cattaróban volt, mint a léghajósszázad (Festungballonabt) parancsnoka. 1915.X. – 1916.II. a Cuxhaven mellett lévő Nordholz német légikikötőben elsajátította a Zeppelin léghajóvezetést. Ott tartózkodása ideje alatt hét hadiúton vett részt Zeppelin fedélzetén az Északi tenger felett. Zeppelin vezetői kiképzettsége alapján 1916 februárjában parancsnok lett a Temesvároft felállított Zeppelin léghajóállomásnak. Onnan több bombázó útra indul Zeppelin léghajóval Saloniki és Bukarest ellen. Utolsó ilyen útja alkalmával Bukarest fölött, léghajója az ellenséges tűzben megsérült és kénytelen zuhanással egybekötött kényszer-leszállást valósított meg bolgár területen Trnovo mellett éppen MACKENSEN német hadsereg-parancsnok főhadiszállása közelében 1917 tavaszán. Ebből az alkalomból kapta meg a 2. osztályú német Vaskeresztet. A Magyar Aero Szövetség (MAeSz) megbízásából a Budapest-csepeli repülőtéren Zeppelin léghajó le-, ill. felszállást hajtott végre. Hadi tetteiért több kitüntetésben részesült.

SZOKOLAY

⁴ BOKSAY

⁵ 1921/XXXIII.tc.

⁶ WINKLER : 145.p.

⁷ FÜLÖP: A 70 éves budaörsi repülőter ejtőernyős szemmel. ; Idem: Az első Nemzetközi Légimentés-ügyi Konferencia és Verseny.

⁸ CSONGOR

⁹ HUSZÁR : 11-14.p.

¹⁰ BODA : Katonai ejtőernyőzés Magyarországon a kezdetektől 1945-ig. 22-23.p.

¹¹ HUSZÁR : op.cit. 49-51.p.

¹² Loc.cit. 64.p.

¹³ SZOKOLAY : op.cit. 47-56.p.

¹⁴ Kormányzói elhatározás.

¹⁵ HUSZÁR : op.cit. 79.p.

¹⁶ A Honvédelmi Minisztérium Társadalmi Kapcsolatok és Háborús Kegyeleti Főosztály kezdeményezésére valamint, a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége támogatásával 2013. IV. 12-én vitéz BERTALAN Árpád posztumusz ejtőernyős alezredes földi maradványait katonai tiszteletadás mellett a budapesti Nemzeti Sírkertben helyezték el, méltó nyughelyet biztosítva számára a magyar hősök Pantheonjában.

¹⁷ FARKAS : 42-45.p.

¹⁸ Az ejtőernyős alakulatok Budapest környékén Soroksár, Dunaharaszti, Isaszeg, Csepel és Fót térségében, a Garam mentén pedig Letkés és Ipolyszalka határában, valamint a Dunántúlon a Kéthely községi harcokban vettek részt.

¹⁹ SIMON : 22-23.p.

²⁰ GIBÁS : 12-13.p.

²¹ SÁRAY

²² Ma ezredes és a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége elnökségének tiszteletbeli tagja.

²³ SÁRAY : op.cit. : 86-87.p.

²⁴ *Székesfehérvár repüléstörténete. I-II-III.*

²⁵ SÁRAY : op.cit. : 89-90.p.

²⁶ Loc.cit. : 91.p.

²⁷ DOMBI : Ejtőernyősök a légierőben. 115-117.p.

²⁸ Idem : *Selyempulók. Fejezetek az ejtőernyő történetéből.*

²⁹ Idem : Ejtőernyős szolgálat a légierőben 1954-1959. : 43-44.p.

³⁰ BÁNKI : 93-94.p.

³¹ *Székesfehérvár repüléstörténete. I-II-III. : op.cit.*

³² BÁNKI : op.cit. : 102.p.

³³ KERESZTÚRI

³⁴ A szerző is ennél az alakulatnál szolgált 1976-1981 között, mint mélységi felderítő csoportparancsnok és 1987-1991 között mint az alakulat törzsfőnöke.

³⁵ A békefenntartói feladatok végrehajtásának helyszínei voltak: Afganisztán, Bosznia és Hercegovina, Ciprus, Koszovó.

KERESZTÚRI : op.cit. :126-134.p.

³⁶ SZABÓ

³⁷ SZÓDI

³⁸ Fővárosi Bíróság, 9. PK.66955/2. Végzés. A Fővárosi Bíróság a Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége Szervezetet az 1989. évi II.tv.15.§./1/ bek. Alapján 4100 sorszám alatt a társadalmi szervezetek nyilvántartásba vette.

FB.I.

³⁹ BODA: A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének (MEBSZ) története.

⁴⁰ A Fővárosi Bíróság által 1991-ben 401 sorszámra regisztrált Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége alapszabályzatának 2. pontja.

FB.I.

⁴¹ KASTÉLY

⁴² BODA: Az Európai Ejtőernyős Unió.

⁴³ BODA József (szerk.) *The History of the European Parachute Union.*

⁴⁴ ÁRVAI — BÁNKI — BODA

⁴⁵ BODA — RUSZIN : *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrend-szere.* Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:**MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK**

- BODA József (szerk.) *The History of the European Parachute Union*. [Az Európai Ejtőernyős Egyesülés története] Budapest, 2010, Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szervezete. 165 p. HU-ISBN 978 963 06 8806 2.
- DOMBI :*Selyempukolák. Fejezetek az ejtőernyő történetéből.* — DOMBI Lőrinc: *Selyempukolák. Fejezetek az ejtőernyő történetéből.* Budapest, 1993, Zrínyi. 130 p. HU-ISBN 963 32 7194 0.
- GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 386 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
- HUSZÁR — HUSZÁR János: *Honvéd ejtőernyősök Pápán 1939-1945.* Pápa, 1993, Jókai Kör. 250 p. HU-ISBN 963 84 9500 6. /A Jókai Kör kiadványai, 2./ HU-ISSN 1219-5626.
- VERANCICS — S. VARGA Katalin (szerk.): *Verancsics Faustus Machinae novae és más művei.* Budapest-Gyomaendrőd, 1985, Magvető-Kner. 394 p. HU-ISBN 963 14 0439 0. /Magyar Hírmondó./ HU-ISSN 0209-6471.
- Székesfehérvár repüléstörténete. I-II-III.* — *Székesfehérvár repüléstörténete. I-III.köt. Magyar Veterán Repülő Egyesületek Fejér Megyei Szervezete.*
I.köt. *Székesfehérvár repüléstörténete A katonai légi bázisok kialakítása és azok szerepe 1916 és 1945 között.* Szerk. FARKAS Gábor — LAJTAI János. Budapest, 1997. 190 p. HU-ISBN 963 82 3808 9.
II.köt. *Székesfehérvár repüléstörténete.* Szerk. KENDROVICS Miklós. Dunaújváros, 1999, 327 p. HU-ISBN 963 03 8392 6.
III.köt. *Székesfehérvár repüléstörténete. A repülősportok Székesfehérváron 1942-1984.* Szerk. KEGYE Győző — POZSONYI Imre — SZEPESI József. Dunaújváros, 1999. 327 p. HU-ISBN 963 82 3818 6.
- SZÖDI — SZÖDI Sándor: *Az ejtőernyőzés áttekintése, története a selyemszárnyak története.* Budapest, 1993, Műszaki Könyvkiadó.

GYŰJTEMÉNYES KÖTETEK

- ÁRVAI — BÁNKI — BODA — ÁRVAI Zoltán — BÁNKI Imre — BODA József: *Legendák és titkok katonái. A mélyégi felderítés története.* Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 311 p. HU-ISBN 978 963 32 7537 5. /Katonák békében és misszióban, 2./ HU-ISSN 2063-3106.
- BODA — RUSZIN — BODA József — RUSZIN Romulusz: *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.* Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.
- FÜLÖP: *Az első nemzetközi Légimentés-ügyi Konferencia és Verseny* — FÜLÖP Tibor: *Az első nemzetközi Légimentés-ügyi Konferencia és Verseny.* Budapest, Magyar Repüléstörténeti Társaság. 227 p. HU-ISSN —

TANULMÁNYOK

- BÁNKI — BÁNKI Imre: *Az ejtőernyőzés története a felderítőknél 1959-től a rendszer-változásig.* 93-111.p. In: BODA József — RUSZIN Romulusz: *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.* Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.
- BODA: *Katonai ejtőernyőzés Magyarországon a kezdetektől 1945-ig.* — BODA József: *Katonai ejtőernyőzés Magyarországon a kezdetektől 1945-ig.* 15-40.p. In: BODA József — RUSZIN Romulusz: *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.* Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.
- BODA: *A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének (MEBSZ) története.* — BODA József: *A Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetségének (MEBSZ) története.* 157-166.p. In: BODA József — RUSZIN Romulusz: *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.* Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.
- DOMBI — DOMBI Lőrinc: *Ejtőernyősök a légierőben.* 113-121.p. In: BODA József — RUSZIN Romulusz: *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.* Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.
- FARKAS — FARKAS Jenő: *Ejtőernyősök a Szent László Hadosztályban.* 41-80.p. In: BODA József — RUSZIN Romulusz: *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere.* Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.

- FÜLÖP: A 70 éves budaörsi repülőter ejtőernyős szemmel. — FÜLÖP Tibor: A 70 éves budaörsi repülőter ejtőernyős szemmel. 213-221.p. In KOVÁCS Béla et al. (szerk.): *Repüléstörténeti konferencia közleményei*. Budapest, 2007, Magyar Repüléstörténeti Társaság. 364 p. HU-ISSN 1416-5287.
- GIBÁS — GIBÁS Andor: Szemelvények a magyar ejtőernyőzés történetéből (1945-ig). 7-15.p. In ZÖRGÖ Tibor (szerk.): *A Repüléstörténeti Társaság 2001. évi évkönyve*. Budapest, 2001, Magyar Repüléstörténeti Társaság. 269 p. HU-ISSN 1416-5287.
- SÁRAY — SÁRAY Bertalan: A katonai ejtőernyőzés újjászületése és története 1954-ig. 81-91.p. In: BODA József — RUSZIN Romulusz: *Levegőből harcba. A magyar katonai ejtőernyőzés története és változó feladatrendszere*. Budapest, 2012, Zrínyi Kiadó. 186 p. HU-ISBN 978 963 32 7536 8. /Katonák békében és misszióban, 3./ HU-ISSN 2063-3106.
- SZABÓ — SZABÓ János: Az MN 4. Gépesített Lövészadosztály 24. önálló felderítő-zászlóalj mélységi felderítőszázada. 140-184.p. In ÁRVAI Zoltán — BÁNKI Imre — BODA József et al.: *Legendák és titkok katonái. A mélységi felderítés története*. Budapest, 2012, Zrínyi. 311 p. HU-ISBN 978 963 327 537 5. /Békében és misszióban./ HU-ISSN 2063-3106.
- SZOKOLAY — SZOKOLAY Tamás: A magyar ejtőernyősök lovagkora. *Kanadai Magyar Szárnyak*, XVI.évf. (1987) 16.sz. 47-56.p.
- WINKLER — WINKLER László: A magyar repülőtechnika 50 éve (1916-1966). *Technikatörténeti Szemle*, IV.évf. (1965-1967) 1-2.sz. 145-172.p. HU-ISSN 0497-056X.
- CIKKEK**
- BODA: Az Európai Ejtőernyős Unió. — BODA József: Az Európai Ejtőernyős Unió. *Repüléstörténeti Konferencia Közleményei*. Budapest, 2008, Magyar Repüléstörténeti Társaság. 311-314.p. HU-ISSN 1416-5287.
- CSONGOR — CSONGOR Győző: Testnevelési Szaktanfolyam. *Magyar Szárnyak*, XXV.évf. (1997) 182-183.p. HU-ISSN 1416-6577.
- VISSZAEMLEKEZÉS**
- BOKSAY — BOKSAY Antal: *Egy repülőtest háborús élményei*. Budapest, 1938, Renaissance Kiadó. 140 p.
- TANKÖNYVEK, TANSEGÉDLETEK, JEGYZETEK**
- DOMBI: Ejtőernyős szolgálat a légierőben 1954-1959. — DOMBI Lőrinc: Ejtőernyős szolgálat a légierőben 1954-1959. In KASTÉLY Sándor (szerk.): *Katonai ejtőernyőzés Magyarországon*. Budapest, 2005, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. (Egyetemi jegyzet) 110 p.
- SIMON — SIMON László: Katonai ejtőernyőzés 1945-ig. In KASTÉLY Sándor (szerk.): *Katonai ejtőernyőzés Magyarországon*. Budapest, 2005, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. (Egyetemi jegyzet) 110 p.
- KASTÉLY — KASTÉLY Sándor (szerk.): *Katonai ejtőernyőzés Magyarországon*. Budapest, 2005, Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem. (Egyetemi jegyzet) 110 p.
- KÉZIRATOK**
- KERESZTÚRI — KERESZTÚRI László: A Magyar Néphadsereg ejtőernyős katonai szervezeteinek átfogó története 1948-2004. Budapest, 2007, Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége. „Az európai katonai ejtőernyőzés története” című 2007. évi konferencián elhangzott előadás. A kézirat a szerző birtokában.
- LEVÉL- IRAT- ÉS DOKUMENTUMTÁRAK**
- FB.I. — Fővárosi Bíróság Irattára
- JOGSZABÁLYOK**
- 1921/XXXIII.tc. — 1921/XXXIII.tc. az Észak Amerikai Egyesült Államokkal, a Brit Birodalommal, Franciaországgal, Olaszországgal és Japánnal, továbbá Belgiummal, Kínával, Kubával, Görögországgal, Nikaraguával, Panamával, Lengyelországgal, Portugáliával, Romániával, a Szerb-Horvát-Szlovén Állammal, Sziámmal és Cseh-Szlovákiával 1920. évi június hó 4. napján a Trianonban kötött békeszerződés becsikkelyezéséről.
- Kormányzói elhatározás — Kormányzói elhatározás. *Homvédségi Közlöny*, LIII.évf. (1941) 24.sz. 299.p.

Glosszárrium

AMF	=	Allied Mobile Force (Szövetséges Mobil Erő)
ANTANT	=	Anglia és Franciaország között 1904. IV. 8.-án Londonban aláírt szerződés, az <i>Entente Cordiale</i> (a.m. Szívélyes Egyetértés) szóból származik, általában a szövetségesi rendszer (<i>ANTANT hatalmak</i> = Nagy-Britannia és Franciaország) és a köréjük csoportosult országok együttes megnevezése.
EUFOR	=	European Union Force (Európai Unió Haderő [nemzetközi])
EUFOR Althea	=	European Union Force Althea (Európai Unió Haderő Althea [Bosznia-Hercegovina])
FYROM	=	Former Yugoslav Republic Of Macedonia (Macedónia volt Jugoszláv Köztársaság)
HM	=	Honvédelmi Minisztérium
ISAF	=	International Security Assistance Force (Nemzetközi Biztonsági Közreműködő Erő)
KFOR	=	Kosovo Force (Koszovói Haderő)
LÜH	=	Magyar Királyi Légügyi Hivatal
M	=	Mozgósítás
MEBSZ	=	Magyar Ejtőernyősök Bajtársi Szövetsége
MH	=	Magyar Királyi Honvédség, vagy Magyar Honvédség
MHSZ	=	Magyar Önkéntes Honvédelmi Szövetség, majd Magyar Honvédelmi Szövetség
ML	=	Magyar Légierő
MN	=	Magyar Néphadsereg
NATO	=	North Atlantic Treaty Organization (Észak Atlanti Szerződés Szervezete)
NRF	=	NATO Response Force (NATO Reagáló Erő)
UEP	=	Union of European Parachuties (Európai Ejtőernyős Egyesülés)
VK	=	Vezérkar
VSZ	=	Varsói Szerződés

Rendfokozatok rövidítései:

alez.	=	alezredes
altbgy.	=	altábornagy
ezds.	=	ezredes
fhdgy.	=	főhadnagy
hdgy.	=	hadnagy
örgy.	=	őrnagy
r.	=	rendőr
szds.	=	százados
törm.	=	törzsőrmester
vörgy.	=	vezérőrnagy